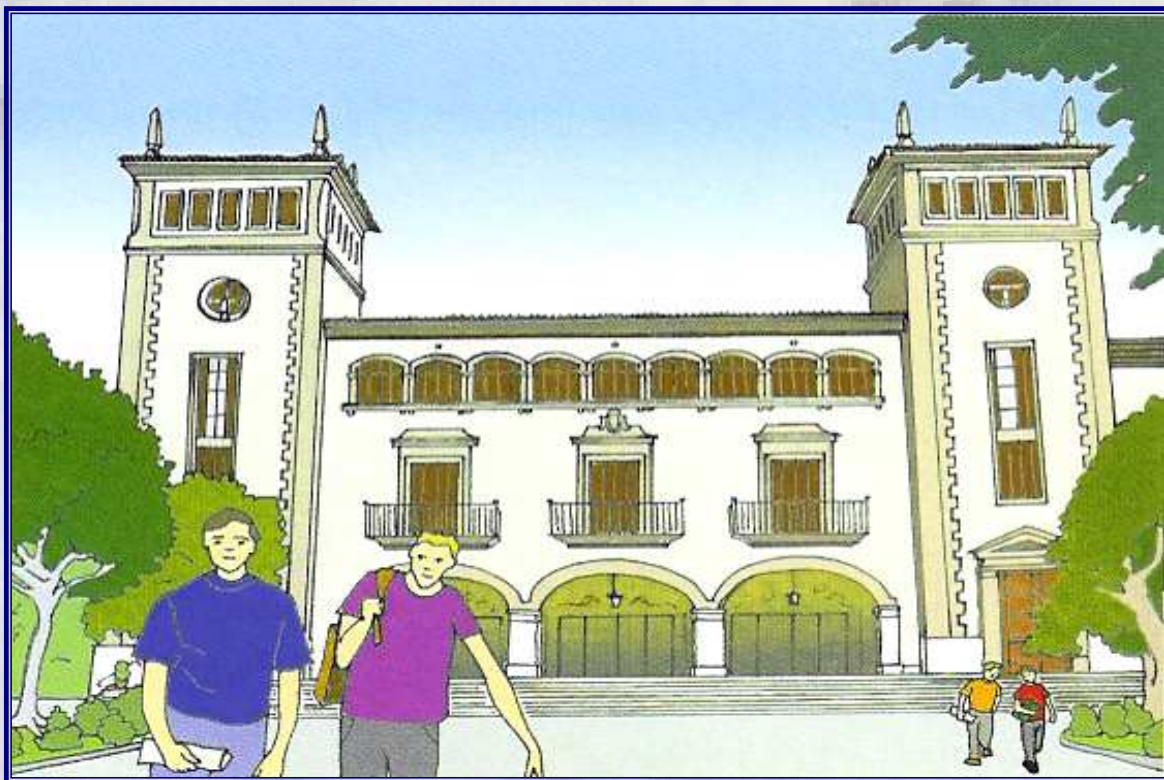

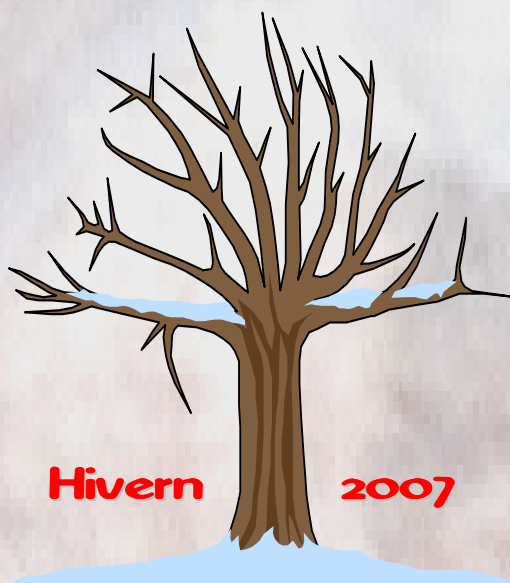

Modèlics i modelicons

Gener 2007

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 13

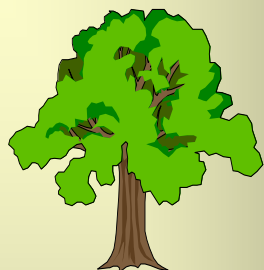

Hivern

2007

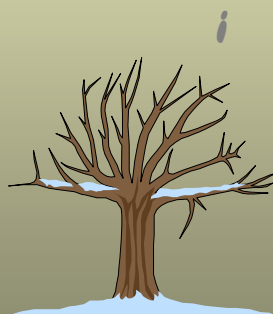
« ... i de la nova primavera
sap on s'amaga la llavor »
(Joan Alcover)

Com l'arbre ...

*hem passat
Primaveres,*

tardors

Hiverns,

*però l'amistat s'ha mantingut
sempre forta i creixent.*

L' ARBRE

Coberta de **Modelics** i modelicons

Modèlics

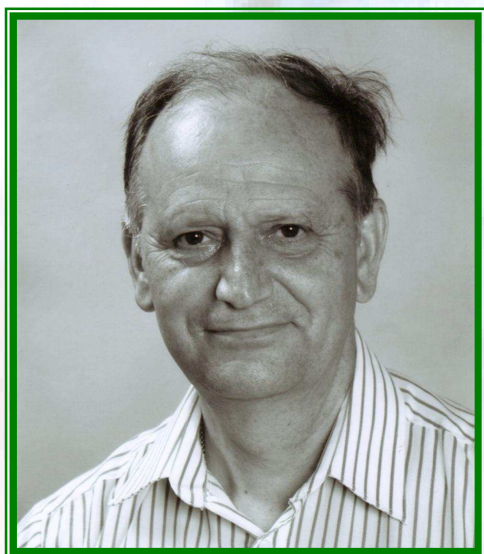
i

modelicons

Gener 2007

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 13

Per a començar...

Cavallet quan eres jove ...

per Bartomeu Moll i Ribes

Dia dos de gener d'enguany devers les dues, quan acabava de dinar, em telefona en Jaume Sancho: "Tomeu, ja et toca escriure qualche cosa per a sa revista a sa secció "Per a començar". Parla de lo que vulguis i m'envies una foto teva."

Qui més qui manco viu estressat i apurat de feina, encara que sigui durant les vacances de Nadal. De totes maneres no puc negar-m'hi. Moltes de vegades he pensat el que ens deia D. Tomeu a la classe de Sociologia: "Voldria tenir un pis com la Seu i que es dia duràs quaranta-vuit hores." Crec que tenia raó.

Abans de rebre l'encàrrec d'en Jaume ja tenia la intenció d'enviar-li alguna cosa, per exemple, la crònica del campament de Cabrera l'any 1960. En Sebastià Salom m'ha passat davant.

Rara és la reunió en que no es faci menció dels anys de seminari, quan teníem quaranta anys manco que ara. Aquest és avui el meu propòsit.

Algunes frases han quedat immortalitzades, com la que un dia en Pepe Cabrinetti, quan estudiàvem quint de llatí, ens va repetir tot enfadat una i una altra vegada dins la sala d'estudis i, no sé per quin motiu, que teníem la "sang d'orxata", o la d'en Miguel Amengual a primer de filosofia a classe de gregorià: "Soy de aquellos".

O aquella altra quan dins la capella del seminari menor, fent l'exercici a la Mare de Déu de Lluc, en Joan Bauzá en lloc de llegir "Vostres ulls són llànties..." ens amollà: "Vostres ulls són llenties...". Esclafit de rialles estrepitós i enfadament d'en Pepe. A fi que la cosa no acabàs "com sa processó de sa moixeta" li prengué el devocionari i continuà ell mateix la lectura de l'acte de pietat.

Vet aquí algunes dels nostres professors i superiors: "*¡Gibraltar es nuestro!*" (D. Lloren Pérez defensant acaloradament que Gibraltar era espanyol); "*Qui és confrare, que prengui candela*", "*Vols te fer de les ànimes i seràs parent del Sant Cristó !*" (D. Guillem Fiol); "*No sigueu al·lotots!*", "*Alerta a ses corrents!*" (D. Francesc Payeras); "*Digués es verbo*", o "*Això ataca es sistema nerviós*" (D. Bartomeu Quetglas quan algú no sabia la lliçó d'ètica i mastegava fesols); "*In splendoribus*" (D. Pere Sureda); "*Tot está previst*" (D. Joan Soler); "*...I Toni paga!*" (D. Toni Esteva); "*Eso no es eso*" (P. Munar); "*Galtier le dedica 30 pàginas*", -"*no señor, 33*" (diàleg entre D. Bartomeu Torres i en Julià Cifre).

A partir de filosofia vaig esser veinat d'en Miguel Nigorra, veinat de classe, d'habitació i a la capella, els darrers anys, quan ambdós érem primatxers. S'adormia de dret i per tot. Un dia ens contà que mentre esperava per confessar-se, estant agenollat perquè ja li tocava, es va adormir i tingué temps de somniar que el qui li anava darrere li havia passat davant.

En Miguel era molt viu: un dia, acabada la classe, s'acostà a D. Bartomeu Torres. Amb la seva xàtxera característica li explicà que fèiem una rifa per treure quatre doblers per les necessitats de les acadèmies. D. Bartomeu li'n comprà alguns. En Miguel veient que la cosa li sortia molt bé aprofità l'ocasió per continuar la conversa i demanar-li: "D. Bartomeu: s'ha donat compte que pec alguna becada durant la seva classe ?" - "En absolut". - "És que el metge m'ha receptat un medicament que dóna son." - "No en passis pena, home." Conclusió d'en Miguel: "A partir de llavors, sí que vaig dormir ben tranquil."

La més Grossa que férem fou el robatori dels tords.

Tot va començar un dijous o un diumenge horabaixa que ens trobàvem alguns, entre els quals en Miguel Bestard, dins 1'habitació d'en Jaume Sancho, que ens havia convidat a prendre cafè. Per parlar d'alguna cosa, sortí el tema dels preparatius que feien els del curs de davant, quart de teologia, per a l'excursió i dinar amb motiu de la festa de sant Ramon de Penyafort, a Ca l'Abat.

Sota la iniciativa i direcció d'en Julià Cifre, anaven cada dia a parar garbellets o rateres, com també diuen al nostre poble, per a fer provisions de tords, gorrions, rupits i altres animalets de ploma.

Primer parlàrem d'anar només a disparar les trampes i deixar-hi un bitllet que digués qualche cosa com "no m'hi has agafat !".

Al cap de poc anàrem més enfora: " No - digué en Sancho -, Anam malament. Res d'això. Mos n'hem de dur sa caça per a fer-mos una bauxa !" Mentre estàvem amb aquestes, en Gaspar Aguiló, que havia sentit olor de cafè, vingué amb l'excusa de demanar què havíem d'estudiar per a la classe de teologia del dia següent. Amb tota mala intenció, començàrem a fer-li preguntes i en Gaspar, sense malpensar-se gens, ens donà la informació que necessitàvem. El tema va passar als altres condeixebles i durant el "recreo" férem moltes preguntes al nostre prefecte, en Toni Picornell, que també era del curs de davant. La

conversa sobre el tema continuava quan no hi havia moros a la costa i, quan tot va estar ben clar, posàrem fil a l'agulla.

A fi d'evitar qualsevol sospita, i que ningú se n'enteràs, no anomenàvem per res els tords, sinó "ses estampetes".

Arribà el dia de pegar el cop.

El vespre abans de fer-se el dinar, devers les set, en Jaume Sancho anà a la cuina, amb l'excusa d'arreglar una clau de llum, per saber si Sor Joana, que no ens coneixia gaire, estava tota sola. Així va esser. En Miguel Amengual, que esperava la contesta, hi entrà amb una bufanda fins al cap d'amunt i unes ulleres de sol, fent-se passar per condeixeble d'en Julià Cifre, per endur-se'n els tords.

Sense parlar-ne més, els hi donà. En Biel Rosselló l'esperava baix d'una finestra del "quarto" de les gàbies i se'n dugué els tords i tot l'aviram a ca la seva tia, que vivia en el Vivero.

Al cap d'una estona es presentà a la cuina a cercar els animalets un dels caçadors, que es trobaven reunits per organitzar el dinar. "**Ja els se n'han duit**", va respondre Sor Joana. Hem de suposar que els va caure com una bomba. El problema era saber on eren els tords i qui havia anat a la cuina, perquè Sor Joana no havia reconegut en Miguel tan tapat com anava. A partir d'aquest moment, ja es malpensaren, però, per no quedar malament davant tothom, varen decidir que era millor no dir-ne res, esperant que un dia o un altre sortirien els culpables.

Per tancar la boca als superiors decidírem anar a rebre el Sant Sagrament de la Penitència, acusant-nos del robatori. I així ho férem.

Els nostres companys ja no tingueren temps per caçar i feren el dinar a Ca l'Abat. I aquell mateix capvespre nosaltres anàrem vora el torrent a menjar-nos els tords...

L'endemà del dinar es destapà el pastel. Férem preguntes a en Toni Picornell, que va llevar importància al que havia passat: "lo que mos han pres i res és lo mateix; no els han trobat tots, en teníem molts més; i, endemés, hem comprat llom, carn magra i fetge..."

Mentrestant feien càbales sobre els responsables, i mai no se'ls ocorria pensar malament dels modèlics. Així que, primer anaren als diaques de la Domus, Miquel Mascaró i companyia, i... res; després, als de segon de Teologia, Toni Mas, Pèrre Barceló, alies "Mendai", i als altres amics de bromes, i..., tampoc. A partir d'aquí les sospites recaigueren damunt el nostre curs. En Jaume Amengual Pizà i en Miquel Mascaró, rient, ens deien: "No els amolleu, si els teniu".

Però els tords ja havien desaparegut.

I bens bons que varen esser.

Durant una temporada, els de quart de Teologia ens posaren mala cara per la passada que els havíem fet. Però, segur que ara en riuen.

Ni ells eren tan "héroes", ni noltros tant "modèlics".

Que Déu ens conservi sempre el bon humor.

*"No us allunyeu il·lusions
que m'endolcireu la joventut
de la vida tendra flor..."*

Bartomeu Moll

CONFIDENCIALITAT

Aquesta revisteta nostra està pensada per esser escrita i llegida entre amics de tota la vida i amb la franquesa que entre nosaltres sempre ha existit i sempre ha d'existir. Això vol dir que no està pensada per a fer-se pública o extensible a altres àmbits fora dels condeixebles, perquè, en aquest cas, el qui hi escriu n'hauria de ser conscient i, tal volta, se sentiria empès a mesurar amb moltes més precaucions les seves manifestacions amb detriment, potser, d'aquella espontaneïtat i frescor que tots hi volem mantenir perquè així ens agrada que sigui.

Però aquesta confidencialitat jo només la puc garantir fins al moment en que deix els exemplars a Correus. A partir d'aquest moment els vostres escrits deixen d'estar en les meves mans i depèn ja de la discreció de cada un de vosaltres el que se mantingui o no aquest caràcter privat.

Se suposa que, si hom en fa part a altres amics, ho farà ben confiat i assegurant-se de fer-los avinent que això no representa en cap moment manifestacions públiques de cap de nosaltres, sinó que són comentaris personals i despreocupats que es fan solament entre amics i per a amics.

Així m'agradaria també ho entengués qualsevol lector ocasional i, en conseqüència, li agraesc ja des d'ara la seva discreció i "complicitat".

Dic tot això perquè sembla que aquesta revisteta nostra d'alguna manera va interessant a alguns amics d'amics d'amics ... fins ara mateix, i per lo que sé, gent amb molt de seny i amb bon criteri que coneix i respecta aquest caràcter privat... però jo no puc garantir que això continuï essent sempre així.

Vosaltres mateixos sabreu a qui ho ensenyau o a qui en feis part ...

El que sí vos deman a tots és que quan continueu escrivint, tot i sabent que tal volta algunes altres persones ho podran llegir o fer-ne comentaris, no canvieu en cap moment de ser igualment clars i transparents, profunds o desinhibits, com ho hem fet sempre fins ara.

Això és entre nosaltres i per a nosaltres.

J.S.

Dels nostres arxius...

(Arxiu de J. PARETS)

ca nostra

academia de periodismo — seminario de mallorca

(Data desconeguda - probablement 1964 -. No datar fou una lamentable mancança de sa revista CA NOSTRA)

Dits i fets

(Autor anònim. L'estil té una semblança al d'en Joan Rosselló... però no és ell.)

Gener

- 7.- Reditus ... i enyorança !
- 12.- Eleccions municipals per St. Antoni.
- 13.- Els petits ... encara s'enyoren !
Els majors "non satis constat".
- 16.- Alerta a relliscar.
- 17.- Fogueró. I dimonis.
- 19.- Intent d'agressió a s'alcalde.
L'han ferit a un garró.
- 27.- Ha vengut un "tractor oruga gigante"
- 31.- Avui acaba es mes.

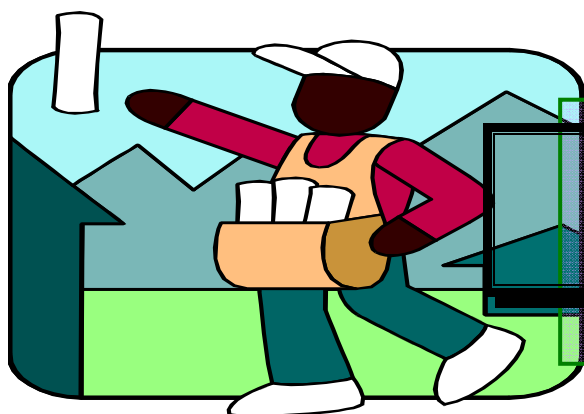
Febrer

- 1.- Benedicite. Ha vengut un soldat...
...Deus det nobis suam pacem...
Cara al sol.
- 2.- A la Seu ens fan seure als banquetes.
- 3.- Oh ametller florit,
que ets de garrit !
- 8.- Oh favers florits, que amb ulls blaus
mirau concirosos els qui passen
fent la "pia volta"...
- 11.- El prior ens dona grans notícies
nacionals. Cine, ¡por fin!
Sa nostra màquina s'espenya de no
fer res.

- 14.- Abstinència. Bacallà per aquí,
bacallà per allà...
- 15.- S'Adoració Nocturna ha de fer
filmines per augmentar els clients.
- 16.- No hi torna haver dutxes ! ...
- 19.- "El evangelio de hoy, queridos
hermanos, bla, bla, bla..."
- 21.- Limpieza general de corredors e
habitacions e minyons e capella
e classes e tot.
- 22.- Sa Càtedra. Venen homes, dones
i soldats.
- 23.- On és D. Joan ? Ah ! ...
- 25.- Quan vendrà D. Joan ? Eh ? ...
- 27.- Ha vengut D. Joan ? Oooh !
- 28.- Tots els del seminari menor duen un
paper a ses files: Sermó de S. José.
- 29.- Enguany és bixest.
Plantatio arborum. Es Kalendarium
no ho havia previst.

Març

- 1.- Sa pigota.
- 3.- No em toquis es braç !!
- 5.- Arbit científic. Presidència eminent.
Lògica contra Dogma.
- 8.- Què és de difícil conèixer una monja
enmig de 300 !

Cronicó

S. Salom

Reunió de condeixebles

(Puigpunyent, 28/12/06)

Crònica de la reunió

Tal i com estava programat, la reunió de condeixebles es va celebrar dia 28 de desembre -i no era cap innocentada- a la rectoria de Puigpunyent.

Per ordre de llista els assistents fórem els següents: Amengual, Bennàssar, Català, Gual, Mateu, Moll, Orpí, Parets, Perelló, Romero, Rossinyol, Salom, Sunyer, Tauler i Umbert.

La novetat era la presència d'en Paco Romero, que em sembla que era la primera vegada que venia. Dels absents, i que jo ho recordi, es varen excusar: en Bauzà que era de viatge, en Darder que no podia deixar sa mare sola, i en Rosselló també de viatge.

Els primers en arribar vàrem tenir l'oportunitat de saludar sa mare d'en Tomeu, que es manté molt bé, malgrat sobrepassar ja els noranta.

Ens reunírem a l'entorn de la foganya ampliant el cercle a mesura que anàvem entrant. En "Ben" (el canet guardià) anava donant notícia de cada un que arribava. Quan ens va semblar que ja hi devíem esser tots, en Sancho va pegar un cop damunt la taula i va dir "basta de xerrameca i anem per feina". I va donar la paraula a en Miquel Amengual, qui ens va explicar amb quatre pinzellades el recorregut de la seva vida i la seva entrega a l'Església. Ens va dir que la seva vocació la va sentir sempre com una crida a la felicitat i a fer feliços els altres. I així l'ha procurat viure sempre, primer com a capellà jove a Mallorca, després com a membre del "Verbum Dei" a Salamanca, a Barcelona i a Nord-Amèrica, i finalment reincorporat a Mallorca, amb uns anys més com a missioner enviat per Mallorca Missionera a Perú. Allà va conèixer la que ara és la seva dona i la va voler ajudar perquè pogués venir a Espanya. Es va casar amb ella sobretot per ajudar-la a obtenir els papers. Finalment fa uns anys es va plantejar la possibilitat de deixar el ministeri en arribar a l'edat de la jubilació i fer-se càrrec de la seva dona i de l'infant que tenen en comú. Les preguntes que li férem els condeixebles se centraren sobretot en l'acollida que ha rebut en aquesta nova situació i en el tema econòmic. I amb el diàleg tingut amb en Rafel Umbert, que com a vicari general juntament amb el Bisbe s'han preocupat per ajudar-lo, quedàrem que l'Església mirarà

de donar-li el plus que reben el capellans jubilats, sobretot si en Miquel el pot justificar fent alguna feina per l'Església com a voluntari.

Acabat aquest tema, ens posàrem mans a l'obra a torrar carn, llonganissa i botifarrons i a sopar de drets. Mentrestant les converses (de dos en dos o de tres en tres, "cada loco con su tema") prenien cadascuna el seu vent i pareixia com un galliner a veure quin gall escaïnava més fort.

Abans de donar per acabada la trobada, en Jaume Sancho ens va fer entrega d'un obsequi de Reis: un calendari il·lustrat amb fotos del Seminari i amb comentaris dels protagonistes, i també amb un llibret escrit p'en Salom i editat a les Gràfiques Cala Gamba.

Panxa plena, a poc a poc començàrem a desfilar. En Moll ja se n'havia anat abans de sopar. Se coneix que necessita colgar-se d'hora. Un dels següents a partir fou en Rafel Umbert i no va ser a temps a sentir la proposta de la pròxima reunió, que serà precisament, si Déu vol i ell hi està d'acord, a ca seva, a can Rafel Umbert, a Son Carrió, dia 18 de juny.

* * *

P.S.: Consultat en Rafel, me diu això:

"Estic molt content de poder-vos rebre el 18 de juny a ca meva (Son Carrió) per a celebrar-hi el 40 aniversari de l'ordenació de gairebé tots els condeixebles."

Així que tots d'acord. J.S.

* * *

Romanç del castell

Amb motiu de la festa de la Patrona de Capdepera les parròquies Capdepera - Cala Rajada han editat un petit calendari parroquial amb una coberta de la imatge de la Verge de l'Esperança i a la contracoberta del qual s'hi ha inclòs un petit poema del nostre amic Pere Orpí.

El títol del poema és *Romanç del Castell*.

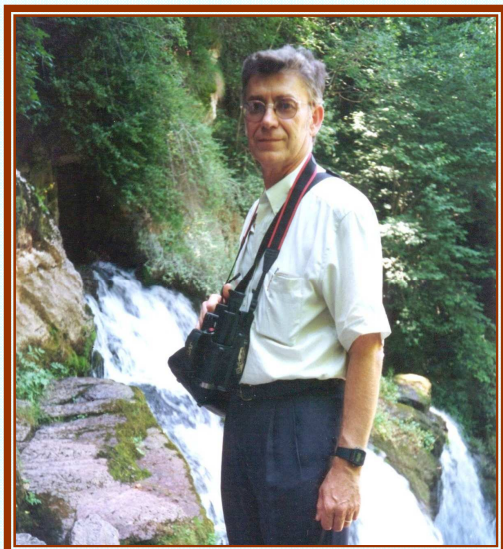
EXCURSIONISTES AMB CORBATA ?

En Paco Romero m'envia aquesta foto desconeguda per tots nosaltres i d'ella en diu lo següent:

“Hola Jaume, una altra foto, aquesta d'una excursió que férem per ses vacances de Nadal del 60 o del 61. Varem romandre a Lluc i partírem cap a Soller travessant el que avui són els pantans de Gorg Blau i Cúber. A sa foto d'esquerra a dreta: en Miquel Bestard, jo, en Pepe Cabrinetti, en Pep Sastre "Frígola" de Porreres, que aleshores crec que estudiava en els Padres Blancos i en Pep Toni Fuster(al cel sia). Falta el que va fer sa foto que no puc recordar qui era.”

Moltes gràcies, Paco.

Amb el cor en la mà

Antoni Bennassar

Una altra ullada

Qui no s'ha entretingut amb una certa nostàlgia a fullejar llibres de la seva llibreria ? Llibres que possiblement ja ni se'n recordava que els tenia. Alguns dels quals pot ser una mica polsosos, perquè l'espolsador no sempre arriba per tot. Que hi farem!

I, en obrir-los, haurem vist que estaven subratllats i fins i tot ens hauran vingut ganes de tornar-los a llegir. En el cas d'haver-nos deixat dur per aquest desig, quina ha estat l'experiència ? Pot ser que ens hagi decebut perquè allò que es despertà quan el llegírem per primera vegada ara ja està massa adormit.

Però també podria haver succeït que hi haguéssim trobat moltes més coses que abans.

Hi ha llibres que tenen el secret de suscitar vivències noves cada vegada que els llegim. Són una espècie d'aliment que ens sosté, una energia concentrada i ben guardada.

No és això el que ens passa quan rellegim l'Evangeli ?

Bucay, el psiquiatra argentí de la Gestalt, en el seu primer llibre "Cartas para Claudia" dedica dues pàgines a citar els llibres que, segons ell, canviaren la seva vida.

Tots podríem fer una llista com la seva.

No fa gaire un company de l'Institut estava llegint un llibre de'n Schopenhauer "Arte del buen vivir"

El llegia amb certa passió i jo el vaig escometre amb una pregunta de cortesia: "Què llegeixes, Mateu?" Em contestà amb el títol del llibre, i afegí: "És la dotzena vegada que el llegesc".

Em creureu que m'agafaren ganes de llegir-lo? Ha de tenir qualque cosa especial un llibre que és capaç de provocar l'interès dotze vegades.

Després em digué: "I cada vegada hi trob coses noves".

Aquesta és la raó de l'interès, crec jo: que el llibre tenia la força d'encendre dins ell noves espines que impedièn que s'apagàs el seu foc interior.

A això em referia amb el títol que he posat a aquest escrit: UNA ALTRA ULLADA.

Aquesta experiència que tenim quan, en repetir una acció, en comptes d'apropar-nos a l'avorriment, ens esperona i reviscola el foc que tenim dins nosaltres.

El mèrit no sempre és del llibre que llegim, o de l'espectacle que vivenciam, sinó de la nostra disposició interna. Res no ens arriba de forma neutra. Tot el que penetra dins la nostra vida hi troba ja recursos que processen i donen significat a allò nou.

Els llibres tenen idees amagades que únicament dins una certa disposició del lector poden ser descobertes.

Ortega i Gasset deia que els missatges textuals són exuberants, volent dir que el lector hi pot trobar idees que l'autor no hi posà, al manco d'una forma conscient.

Piaget parla de dos processos: el d'assimilació i el d'acomodament. Ara m'interessa el primer, que consisteix a assimilar l'exterior d'acord amb els esquemes que tenim formats en el nostre arxiu vital.

En aquest moment els nostres arxius són molt distints de quan sortírem del Seminari. S'ha produït una maduració enriquidora. I aquesta riquesa mental fa que captem de forma diferent les coses, les paraules, els textos, etc.

Aquesta és la raó de perquè ens impacta de forma distinta un llibre en la segona ullada.

Però no em vull referir únicament als llibres. Em referesc també a les paraules que utilitzam, als conceptes, a les expressions.

Jo, per exemple, no entenc ara el mateix que llavors, l'expressió "viure la vida"

Record que, quan ens movíem per aquella casa gran, solíem repetir sovint aquesta expressió: "Hem de viure la vida a fons". No és veritat, Tomeu Català, que aquesta expressió tenia molt de contingut en aquell moment ?

Però a mi l'únic que em deia era que havia de pregar més, ser més obedient i complir millor el reglament. Perquè aquesta era l'única vida que coneixia. Viure la vida, per a mi, era adaptar millor la meua al motllo establert.

Jo no record cap llibre d'aquell temps que m'impactàs, exceptuant l'Evangeli. No em podien impactar perquè m'havia programat la ment perquè res nou no hi entràs. Tot el que necessitava per ser fidel al projecte de vida que havia "acceptat" m'havia de venir dels superiors, prefectes, professors.

M'havia impedit trobar-me a mi mateix,

Tornant a l'expressió de "viure la vida" ara comprenc que és sintonitzar amb el més profund de mi mateix trobant-hi desitjos, il·lusions, desenganys, contradiccions, misèries, glòries...etc.

"Viure la vida" és com un redescobrir-me a cada instant i optar per respectar el redescobriment.

L'altra dia em vaig trobar amb una estrofa d'Antonio Machado, i la transcriuré aquí perquè la trob extraordinàriament clarificadora:

“No extrañéis, dulces amigos,
que esté mi frente arrugada:
Yo vivo en paz con los hombres
y en guerra con mis entrañas”

Aquesta estrofa m'impactà molt perquè descriu amb bellesa poètica les conseqüències de viure a espatlles de la pròpia realitat.

Tal volta hauria de canviar el títol d'aquest escrit i anomenar-lo “la contínua i apassionant ullada”.

Ara, com fa en Bucay en el seu llibre, també faré una llista amb alguns dels llibres que més m'han impactat:

L'Evangelí	
El camino del ser	Carl Rogers
Cartas para Claudia	Bucay
Tener o ser	E. Fromm
El caballero de la armadura	
Oxidada	Robert Fisher
Palabras a mi mismo	Hugo Prather
Amarse con lo ojos abiertos	Bucay
Sueños y existencia	Perls
Alguns llibres de T. de Mello	

*D'altres llibres m'ha impactat algun capítol.
Segurament en deix que ara no record.*

*I vull acabar suggerint que podríem aprofitar aquesta revista nostra per comunicar-nos els llibres importants de la nostra vida, tal com he fet jo.
Crec que ens ne podríem aprofitar.*

Antoni Bennassar Cirer

La capella del Santíssim

per

Joan Darder i Brotad

MIQUEL BARCELÓ A LA SEU DE MALLORCA

La seva obra a la Capella del Santíssim

Per

Joan Darder i Brotat

Escric aquests apunts dia 31 de gener de 2007, dos dies abans de la inauguració-benedicció de l'obra d'en Barceló a la capella del Santíssim de la Seu de Mallorca i després de set anys de viure i moure'm dins aquest tema.

PREHISTÒRIA

Tot començà amb un “*rumor*”, no sé si creat, però sí creador del resultat final. Som al 1999, a la U.I.B. Un amic d'en Miquel Barceló posa en circulació aquest “*rumor*”: la Universitat de Barcelona vol nomenar l'artista felanitxer doctor “*honoris causa*”. Cametes me valguen, un parell de professors de la nostra Universitat corren per passar davant a Barcelona. Es presenten davant en Miquel Barceló per fer-li l'oferta mallorquina. El pintor posa dues condicions: (1) abans vol dur a terme una gran obra a Mallorca, la seva terra i (2) ha de ser una investidura original, en lloc de discurs d'investidura, serà la seva obra el parlament. Res més s'ha dit de la “*iniciativa*” catalana d'oferir-li el doctorat “*honoris causa*”.

Fan les aproximacions de la U.I.B. al bisbe i a la Seu les professores Mercè Gambús, Catalina Cantarelles i en Gabriel Mesquida mitjançant el canonge Pere Joan Llabrés (+). Perquè explícitament o implícita el lloc de Mallorca desitjat p'en Miquel Barceló és la Seu (segon lloc de l'Illa per número de visitants, després de les Coves del Drac). En Llabrés comença a cercar entre els capitulars els qui poden recolzar la intervenció.

Es comença parlant d'una magna exposició de l'obra del pintor dins la Seu. Es desisteix de l'exposició i es cerca una obra nova que va passant, en distintes converses, d'unes gàrgoles a una capella lateral per al sagrament de la penitència, fins arribar al lloc definitiu: la nau absidal de la capella coneguda per la de sant Pere o del Santíssim. El pintor encara aspirava a més: la capella reial, cor o presbiteri. Però ningú de la Seu acceptava que en Barceló actuàs sobre en Gaudí.

UN “SÍ” AMB LA BOCA PETITA

Dia 16 de desembre del 2000, a la reunió capitular que jo presidia (Joan Bestard, el degà-president d'aleshores treballava a Roma en la tesi doctoral), es va acceptar la intervenció de Miquel Barceló, però, ho dic ben clar, amb la boca petita, perquè per un pèl no surt.

Sabiem que el Bisbe Teodor aprovava la intervenció de l'artista felanitxer. Però això no vol dir que fos determinant a favor de l'actuació. No sempre el criteri del bisbe o del degà surt en la seva. A vegades pot resultar el contrari. Don Teodor s'entusiasmà

més tard, davant la maqueta que veié al Palau i quan veié les il·lustracions d'en Barceló a la *“Divina Comèdia”*. Davant la maqueta –estant a la sala de davant la capella privada del Palau– digué don Teodor: *jo vull ser enterrat aquí*. Ho va dir, certament, sense preveure que tenia la mort tan prop.

Dins el clergat de la Seu l'entusiasme no era el mateix de don Teodor. És unaa sort de la “democràcia” el poder dir i decidir el que creim millor. Es posaren tres condicions per poder dur a terme l'obra:

1.- Que les obres obtinguessin en tot moment l'aprovació civil i eclesiàstica corresponent (Consell Insular, Delegació diocesana del Patrimoni...);

2.- Que no costàs res (*“ni un duro”* decidírem llavors) a l'Església ni a la Seu;

3.- Que abans de cada etapa de l'obra, l'artista presentàs a l'aprovació del Capítol catedral el seu projecte per a la necessària aprovació.

DAVANT LA CAPELLA DEL SANTÍSSIM

Alguns de vosaltres ja l'han vista. Dia 2 de febrer podreu esser a la inauguració i benedicció. Els dies 2, 3 i 4 de febrer, els horabaixes, seran de *“portes obertes”* a tothom. I qualsevol dia i hora de “visita cultural o turística” tots els residents a Balears tenen “entrada gratuïta”.

Ja som a la capella del Santíssim. Cercant la claredat, dividiré aquesta obra que comentam en quatre fases.

FASE 0: EL QUE S'HA LLEVAT O CANVIAT

Abans hi havia el retaule neoclàssic de sant Pere amb les estàtues originals de sant Joan Baptista i sant Bru, de l'Adrià. Ara el quadre i les imatges són a la capelleta que hi ha entre el portal major i la capella de la Immaculada.

Els mausoleus dels Bisbes Salvà i Cotoner s'han reubicat a altres capelles laterals (del Davallament i del Sagrat Cor).

Es va tomar el darrer pis la caseta adossada a la Seu per la cara que mira a la mar.

La reixa, donació del canonge Barbarini, s'ha retirat de moment. Es veurà quin sistema de protecció és el més adient

Hi ha una cosa que lament de ver: que l'obra de Barceló hagi tapat una pintura gòtica que hi ha damunt la paret de la capella, a mà dreta.

FASE 1: LA CERÀMICA

En Pere J. Llabrés (+) fou l'assessor religiós de l'artista. Li digué el que volia la Seu quan es disposava a vestir i decorar aquesta Capella. Mostrar Jesús com a Pa de Vida pel Món en el doble sentit de (1) Pa per a l'esperit en l'Eucaristia i (2) Pa que és símbol d'aliment i ajuda per a tot indigent. Com a font d'inspiració i expressió, li oferí dues narracions de l'evangeli de sant Joan: la multiplicació de pans i peixos i les noces de Canà, aigua convertida en vi.

Es tracta de la tercera capella absidal. Començant per l'esquerre, la primera que veim és la del "*Corpus Christi*" (retaula de Jaume Blanquer, s. XVII) que mostra la **institució** de l'Eucaristia; la segona, és la capella reial-presbiteri (s. XIV, restaurada i convertida en cor per A. Gaudí, entre 1904-1914), plena del geni gaudinià, on es **celebra** l'Eucaristia i la tercera és la capella del Santíssim on es **reserva i rep adoració**. Aquí ha actuat en Barceló.

La pell ceràmica de 300 m² es treballa a Vietri Sul Mare (Nàpols) i s'acaba de col·locar a la Seu el dia 7 de juliol de 2003.

A la paret esquerra veis la mar mediterrània plena de peixos. Hi destriam quatre hams, amb esca i sense. Al costat dret, els fruits de la terra: pans, raïms, figues, llimones, magranes, albergínies, una poma amb un ganivet, una col... En el centre, la silueta del Crist ressuscitat amb les cinc llagues, està sobre el sagrari (una porta daurada amb les marques d'unes mans) que té per peu un altar de calaveres. Als extrems de la paret central podeu veure dues coves, marina i terrestre, on hi havia dos nínxols. I entre i entre, un peix espasa i una palmera.

El Crist, on s'ha reflectit l'artista, i l'altar de calaveres és el més criticat.

FASE 2: OBJECTES-"MOBILIARI" LITÚRGIC

Me referesc a l'altar, ambó, seu presidencial, bancs. Tot és de pedra de Binissalem. Dissenyat per Miquel Barceló amb l'ajuda de l'arquitecte de la Seu, Sebastià Gamundí Boscana.

Trob que no és molt precís parlar de "*mobiliari*" (mobles que es poden transportar) quan l'altar és una sola peça de cinc tones.

Aquí ha deixat de fer el canelobre (millor dit, no li agradà el primer que havia fet i no n'ha fet de nou) i el Crist sobre la creu.

La tomba del Bisbe Teodor, de felïç recordança, queda entre el sagrari i l'altar.

FASE 3: ELS VITRALLS

El mateix artista ha volgut fer els cinc vitralls que mai s'havien obert encara. Pintor, ceramista, escultor, vitraller...

Ha presentat dos projectes distints al Capítol, que foren aprovats, però el que ha fet és completament distint i no s'ha presentat a la nostra aprovació. Ell es sent un creador que

continuant canvia. No és fàcil preveure quan decidirà el definitiu.

La idea sobre els vitralls que explicà als membres del Patronat "*Art a la Seu*" m'encantà, no així l'execució. Pel meu gust, li falta més llum natural i més alegria. El color dominant és fosc i trist. No són els colors que coneixem a Mallorca de la Mar Mediterrànea.

Vol ser la perspectiva d'una persona submergida dins la mar, a 6-8 metres de profunditat.

* * *

Amics condeixebles, en Jaume Sancho ha volgut que us oferís una primícia sobre unes obres que han estat controvertides abans de conèixer-les i ho seguiran sent per un temps. La crítica purifica i fa créixer.

Joan Darder Brodat,
degà de la Seu

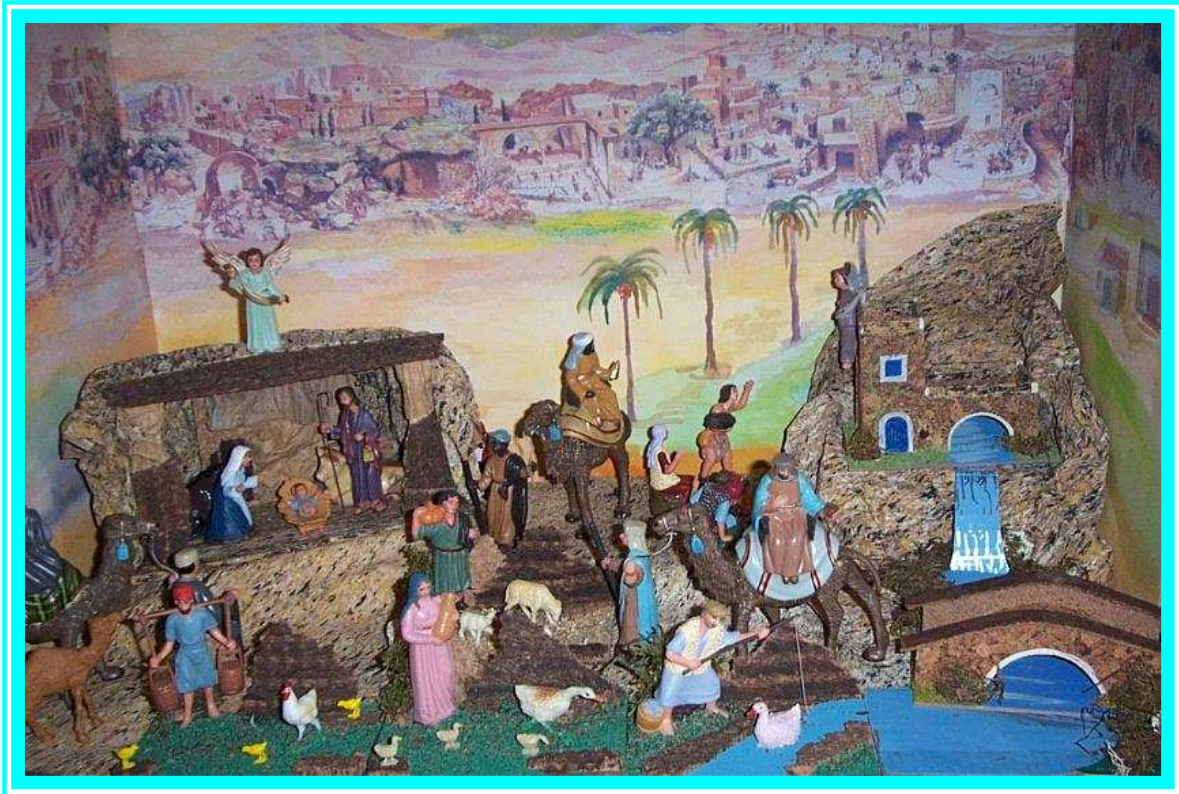

El Betlem,

un món idíl·lic

per J. Sancho

Moltes vegades he repetit que "la meva pàtria és la meva infantesa", allà on sempre retorn i on sempre hi retropro amigable agombol. Els records d'aquella edat han constituït sempre per a mi la part millor de la meva heretat, i d'ella n'he pogut viure sempre com aconsella el poeta: "entre el record i l'enyorança".

I d'entre els records i enyorances d'aquell temps dins mi n'ha surat sempre un d'una manera molt especial: El Betlem; millor dit: "fer el Betlem". Aquell "fer" no era un "fer" estàtic, puntual i definitiu, era un "fer" continuat i mai conclòs; era un "fer" que durava mentre duraven totes les festes, perquè sempre, mentre duraven aquells dies nadalencs, cada dia moltes vegades es tocava i es retocava, es canviava i es tornava canviar: Ara aquell pastor, suara aquella guarda d'ovelles, aquell indiot, o aquella caseta de la muntanya que tan prest pujava dalt del cim com davallava a terra plana vora un pastor que feia tres vegades la seva alçada... Cada dia i moltes vegades aquell betlem era un betlem nou, distint, mai acabat del tot, sempre canviant. Era un betlem "dinàmic" i heraclitià, on hom no es podia banyar mai dos cops a un mateix riu...

I aquell Betlem era l'Arcàdia. Era el món perfecte, on el dia i la nit coexistien, el sol brillant amb les estrelles resplendents, on ni les ovelles tenien por al llop, ni els pastors patien cap cinglada de l'hivern, ni es cansava el llaurador darrera l'arada, ni existia mal ni dolor. On la música era el silenci... I on, per única llei, regia tot arreu la proclamada per aquell àngel portador de bona nova: "... a la Terra, pau !"

Era el món somniat per la infantesa, perquè els infants neixen per al paradís.

Tal volta per això, els infant sempre es troben a gust davant un betlem: No els importen ni anacronismes de personatges, construccions o vestuaris, ni els importen tampoc les desproporcions i desmesures de les coses. Tot hi està bé a un betlem, perquè tot hi cau bé a un món perfecte. I és que, tal volta, l'única condició per a sentir-s'hi a gust davant un betlem sigui un cor net i l'absència de càlcul, i d'això els infants en van sobrats. Tal vegada només un cor infantil o un cor franciscà pot "veure" i "entendre" el món d'un betlem. El qui davant un betlem descobreix que "el rei va despull" no és digne de veure el rei.

Si el betlem neix del mite, aquest mite, com molts altres, reflexa uns dels anhels més arrelats dins la consciència humana: l'anhel d'un món altre, de la utopia feta realitat, del que "hauria de ser" i encara no és, d'un paradís que no arriba. I, per als qui tenim fe, d'un món nou que ja està en camí. I jo encara enyor aquest món i ja el vaig sentint cada any més prop.

Per això cada any en venir Nadal continuu encara fent i "desfent" aquell betlem: El més fantasiós possible. La desmesura és la norma.

J.Sancho

La felicitat i l'alegria

Ens deia En Toni Mateu en el seu comentari a l'Ordenació, del Calendari, que a voltes es fa la pregunta de si ha estat o no feliç... i crec jo que aquesta és una pregunta que mai cal fer-se perquè mai no té resposta. És, segons el meu criteri, una pregunta mal plantejada per falta de definició dels termes.

En els meus anys com a professor d'Ètica vaig aprendre una lliçó: la de no emprar mai termes massa genèrics que, per voler dir massa, acaben no dient res... Un d'aquests termes era "felicitat".

Si en algun moment preguntava a un al·lot si era feliç, la resposta depenia sempre de l'ocasió: en un mateix dia te podia respondre que sí i que no, segons el que estava sentint en aquell moment i això estava sempre massa condicionat per les circumstàncies externes a ell mateix que l'afectaven en aquell instant. Tot massa aliè a si mateix per a poder-ho considerar una resposta real i existencialment vàlida.

En aquest sentit la felicitat mai no era compatible amb qualsevol tipus de contrarietat o sofriment. La felicitat esdevenia sempre circumstancial i fugissera, mai constituïa un estat general de vida.

Si, altrament, li preguntava sobre la seva "alegria de viure" la resposta era ja molt més global i li permetia entendre que l'alegria pot ser compatible amb el dolor i la contrarietat. No s'identifica amb cap tipus de satisfacció o plaer momentani, més tost els engloba a tots i a tots preval: es pot sofrir, lluitar i fins morir amb alegria. L'alegria és un estat de vida.

A partir d'aleshores no vaig repetir ja més la màxima aristotèlica "El màxim que es pot cercar a la vida és la felicitat", sinó aquesta: "El premi màxim que en podem treure de qualsevol acció és l'alegria". Ja no m'he preguntat mai més si som o no feliç, sinó si hi ha o no "alegria" dins la meva vida.

I això tan sols m'exigeix coherència entre el què fas i el que vull sobre tot. Quan el que fas amb la teva vida té sentit i et deixa alegria dins el cor, aleshores, àdhuc amb dolor, et pots dir feliç. La felicitat no té més secrets.

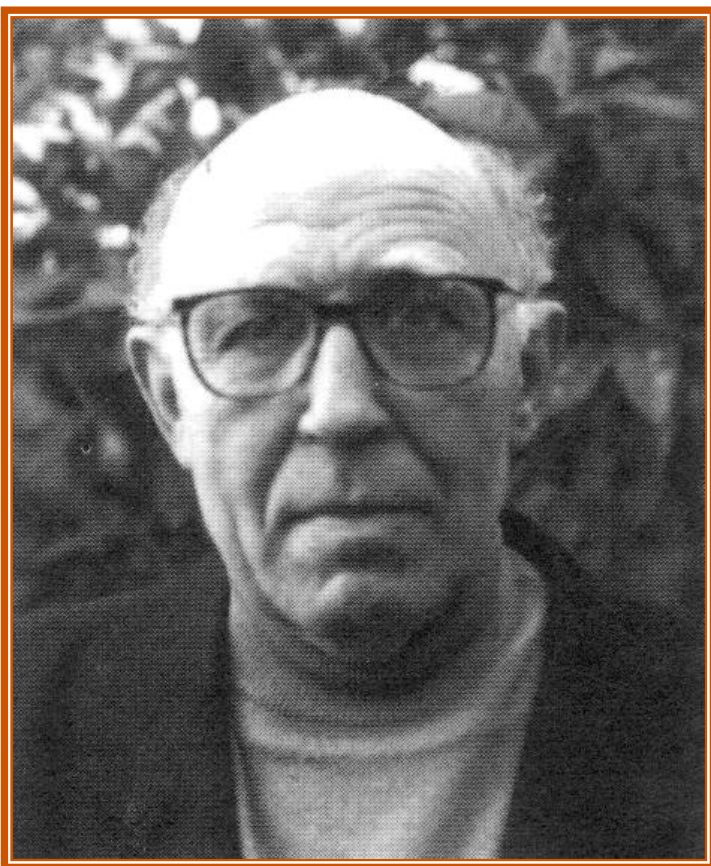
J. Sancho

El nostre convidat

D. Pere Xamena

Entrevista amb Bartomeu Tauler

Primera Part

I. Sabem que entràreu al Seminari, als 12 anys, l'any 1930. Quines coses podeu contar-nos d'aquell temps ?

Pel mes de gener acabà la dictadura de Primo de Rivera, el qual morí a París el mes de març.

La política anava revolta; record que sentí comentar a mon pare i altres homes la gravetat d'un discurs del polític Sánchez Guerra, el qual ja anunciava la República.

El mes de maig, féu l'entrada el nou bisbe D. Josep Miralles, que venia de Barcelona a Mallorca, amb el títol d'arquebisbe.

A mitjan juny, vaig anar a examinar-me d'ingrés en el Seminari, examen que vaig aprovar sense problemes.

Dia 22 de juny canonitzaren Santa Catalina Thomàs; s'organitzà una peregrinació mallorquina a Roma per tal d'assistir a la canonització.

Un dels primers dies del mes d'octubre vaig ingressar en el Seminari.

M'acollí D. Benet Bennàsser, que era el superior de llatinistes i humanistes. Tenia dotze anys i encara que hi havia anat amb molt de gust, però no havia romàs mai fora de ca

nostra, i ses primeres setmanes em vaig enyorar fort ferm.

L'assignatura més important del primer curs era el llatí: en teníem dues classes d'hora i mitja, quasi cada dia; el professor era D. Francesc Payeras, home molt rigorós, i que no anava de verbes. La segona era la gramàtica castellana, el professor era D. Jaume Sampol. A més estudiàvem Catecisme (sa doctrina Grossa) i el professor era D. Macià Fleixas. El nostre superior era, com ja he dit, D. Benet Bennàsser (a) Dameto, de Campos. Els altres superiors que residien en el Seminari eren el rector D. Bartomeu Pascual, canonge, D. Llorenç Lliteras que era el majordom, D. Arnau Ramis, director espiritual, D. Jaume Sampol, secretari, i crec que també era el superior dels teòlegs, i D. Mateu Bosch, que ho era dels filòsofs.

Els llatinistes (1er i 2on curs) i els humanistes (3er i 4art) teníem les classes, les sales d'estudi i patis a l'antic col·legi de Monti-Sion dels Jesuïtes, que passà a l'Estat quan la desamortització del segle XIX; la diòcesi el tenia llogat, i per medi d'un túnel per davall el carrer de les escoles, es comunicava amb el Seminari que ocupaven els filòsofs i teòlegs. Per a tots els actes religiosos, per menjar i dormir, anàvem pel túnel al Seminari major. Quan entrà la República, tots ens acomodàrem al Seminari i cegaren el túnel de comunicació. Després de la guerra civil, l'Estat restituí aquest

edifici i patis als seus antics propietaris, els jesuïtes.

2. Com era una jornada al Seminari? Ens podeu detallar algunes activitats en el Seminari d'aquella època?

La jornada començava ben dematí, abans de fer claror, amb meditació i Missa. A les 8 era el berenar, a les 8 i mitja la primera classe, fins a les 10. A les 10, "recreo". 10'30, estudi. 11'30, classe. 12'30, examen de consciència. 12'30, dinar. A la 1, "recreo". 1'45, estudi. 3, classe. 4'30, berenar i "recreo". 5'30, estudi. 8, Rosari. 8'30, sopar. 9, "recreo". 9'15, examen de consciència i oracions de la nit. 9'30, dormir.

Els dijous i diumenges capvespre, anàvem a passejar per les afores de Ciutat, i els diumenges dematí, a l'ofici de la Seu. Cada diumenge a vespre, el director espiritual feia una plàtica, i el primer diumenge de cada mes, el dematí teníem recés espiritual. Solia dirigir la meditació i la plàtica un Jesuïta; en el refetor, es llegia el reglament "Reglamento para el régimen y gobierno del Seminario Conciliar de San Pedro, de Mallorca", aprovat l'any 1920 pel bisbe Domènech.

Dia 4 de novembre de 1930, l'arquebisbe Miralles va venir a fer la visita pastoral, i el vespre del mateix dia començàrem els exercicis espirituals, que va predicar el jesuïta Pare Arbona.

Dia 13 del mateix mes, tots els seminaristes, des dels més petits fins als més grans anàrem a Valldemossa, a visitar els llocs on havia viscut Sta. Catalina Thomàs durant la seva infantesa i joventut. Uns autocars ens dugueren fins al començament del terme municipal i d'allà arribàrem a peu a Valldemossa.

3. Com començava el curs ?

Dia 30 de setembre, era l'obertura de curs. Devers les 9 del matí l'arquebisbe Miralles venia al Seminari per presidir-la. El rector Pascual celebrava la missa de l'Esperit Sant, el secretari D. Jaume Sampol llegia damunt la trona la memòria del curs que acabava, a continuació tots els professors agenollats en el presbiteri davant el bisbe feien la professió de fe i el jurament contra el Modernisme, manats pel dret canònic, i de seguida l'arquebisbe declarava obert el curs.

El capvespre de dia 30, hi havia els exàmens de llatí per als filòsofs i teòlegs, implantats pel rector Pascual, el qual tenia una espècie d'obsessió pel llatí. Els seminaristes els havien donat el nom d'"exàmens de folleto", perquè solien esser de traducció d'un clàssic llatí d'una col·lecció de fulletons "Les classiques pour tous" de l'editorial francesa "Librairie Hatier". Durant les vacances, els seminaristes que havien de cursar filosofia o teologia havien de fer uns exercicis de composició i

traducció llatines que havien d'entregar a principi de curs, i se n'havien d'examinar dia 30 de setembre. Els qui prenen part en el certamen científico-literari fundat pel bisbe Campins, estaven dispensats dels treballs de composició i traducció, però no de l'examen.

4. Hem sentit a dir que els exàmens eren molt rigorosos...

Els exàmens dels quatre cursos de llatí constaven de tres parts: Gramàtica (oral), Composició i Traducció (escrites). Aquestes dues darreres, signades amb un lema anònim, eren examinades per tot el claustre de professors, inclosos els de Filosofia i Teologia; després que el secretari havia llegit cada un dels exàmens, passava una bossa i cada professor dipositava una bolla blanca o negra, les quals decidien l'aprobat o el suspens; la consigna era que, a les tres faltes, la bolla havia de ser negra, i si en aquest cas sortia una sola bolla blanca, el rector no deia res, però posava molt mala cara.

Dins les aules hi havia uns quadres grossos amb les normes de la Sda. Congregació sobre l'estudi i l'ús del llatí en el Seminari, les quals acabaven dient "con molta serietà e giusto rigore". A més de la severitat dels exàmens, de la qual ja n'he parlat, cada dia a les 7 del vespre, un seminarista de cada un dels cursos de llatí, per torn, anàvem al quarto del rector Pascual a mostrar-li els quaderns de composició i de traducció;

era un estímul no sols per als alumnes sinó també per als professors, i quan entràvem a la visita i quan ens despedíem el saludàvem en llatí; als més grans, de 3er i de 4art, els feia també preguntes en llatí.

5. Amb l'entrada de la República, notàreu problemes que afectassin a l'Església i al Seminari en concret ?

Dia 12 d'abril de 1931, diumenge de l'Àngel, se celebraren eleccions municipals. El dilluns, els seminaristes tornàvem al Seminari, acabades les vacances de Pasqua, i el dimarts dia 14 capvespre, quan sortíem de classe, ens vàrem assabentar que a Cort ja havien proclamat la República; sentíem trui pel carrer; els professors estaven reunits i D. Benet Bennàsser va venir a tranquil·litzar-nos: "Diuen que ha entrat la República i ara criden i fan trui; no és res, no és res".

Les classes i tota la vida del Seminari continuà amb normalitat, però dia 11 de maig i l'endemà 12, cremaren esglésies i convents a algunes capitals de província, i els superiors trobaren convenient que anàssim a ca nostra fins que la situació es normalitzàs. Alguns dies més tard, retornàrem al Seminari.

A mitjan octubre, després d'aprovats per les Corts els articles 25 i 26 de la nova Constitució els quals anaven contra la llibertat de l'Església i els Ordes Religiosos, el

president del govern Alcalá Zamora que era catòlic practicant, va dimitir, i entrà N'Azaña. La qüestió religiosa es radicalitzà més.

A principis de desembre les Corts aprovaren en sa totalitat la nova Constitució republicana, i l'endemà elegiren president de la República D. Niceto Alcalá Zamora. Els bisbes d'Espanya publicaren una declaració col·lectiva sobre la política sectària de les Corts i del Govern.

Pel mes de maig de 1933, fou aprovada una llei sobre Ordres i Congregacions de religiosos la qual els prohibia l'ensenyança. A principis de juny, el Papa Pius XI publicà una carta dirigida als espanyols "Dilectissima nobis", en la qual es queixava de la injusta situació creada a l'Església Espanyola.

6. Què recordau de quan cursàveu Filosofia, pel que fa a la política d'aquells anys ?

Durant el primer trimestre del meu primer curs de Filosofia (octubre-desembre 1934) succeïren uns fets polítics greus. La CEDA no tenia majoria absoluta en el Congrés dels diputats, però era la minoria més nombrosa. La segona força política eren els radicals de Lerroux. Gil Robles, cap de la CEDA, era l'àrbitre de la situació a les Corts, i el govern no podia prescindir d'ell. Pel mes d'octubre, l'entrada en el govern de tres ministres de la CEDA va

provocar una vaga general convocada pels sindicats.

El president de la Generalitat de Catalunya, Companys, proclamà la independència de Catalunya "dins la República federal espanyola", i els miners d'Astúries s'alçaren en armes en una vertadera revolució contra el govern de Madrid. Foren destruïdes esglésies i assassinats capellans i seglars catòlics.

El govern declarà l'estat de guerra i cridà el Tercio d'Àfrica per normalitzar la situació a Astúries. En aquesta ocasió l'Ajuntament esquerrà de Felanitx va ser suspès i fou nomenada una Comissió Gestora que governà el municipi fins al febrer de 1936.

7. Com seguia la tasca de formació i les celebracions al Seminari, pels anys 1934 - 1936 ?

En els tres cursos de filosofia, i pens que també en els de Teologia, hi havia, al principi de l'estudi del vespre, classes o assaigs de cant gregorià, que dirigia el felanitxer D. Bartomeu Nigorra. En aquest primer curs de filosofia, vaig començar a formar part de l'*Schola cantorum* del Seminari, dirigida també per D. Bartomeu Nigorra.

Dia 18 de gener de 1935, se celebrà la tradicional festa de la Càtedra de St. Pere; predicà D. Bartomeu Jaume. I dia 25 del mateix

mes, la *Conversió del Beat Ramon Llull*; féu el sermó D. Antoni Morey.

Dia 12 de febrer el Seminari celebrà el dia del Papa (Pius XI). Tingué lloc la sessió solemne de proclamació dels premiats en el certamen anual. Vaig tenir premi del tema de grec: "Anàlisi filològic del text grec de St. Lluc en el llibre dels Fets dels Apòstols, sobre la conversió de St. Pau".

Pel mes de setembre de 1935, havien estat nomenats: Superior, D. Miquel Amer, i professor de moral el P. Gaspar Munar dels SS. Cors.

Vaig començar el segon curs de Filosofia: Criteriologia, Cosmologia i Antropologia amb D. Josep Rosell. Física, amb D. Mateu Bosch. Francès, amb D. Francesc Frontera. Astronomia, amb D. Emili Sagristà, i també teníem una classe setmanal de Llatí.

8. Com se succeïren els fets entre febrer i juliol de 1936 ?

Cursava el segon any de filosofia. Estaven anunciades les eleccions a Corts per a dia 16 de febrer de 1936, i es feia molta propaganda per part dels dos blocs de coalicions que s'havien format de dretes i d'esquerres.

Dia 16 de febrer triomfaren les esquerres i començaren els avalots per tot Espanya, especialment contra esglésies i cases religioses; per

aquest motiu els superiors del Seminari decidiren que ens anàssim uns dies a ca nostra, fins a veure com es componia la cosa.

Els dies que era a Felanitx, prengué possessori l'ajuntament esquerrà que havia estat destituït el mes d'octubre de 1934 amb motiu de la revolució d'octubre. El vespre de dia 21, els sons de la sirena de la Sala, jubilosos per a uns i esglaiosos per a altres, anunciaven l'esdeveniment. Record que mon pare, amb l'oposició de ma mare, va decidir anar a presenciar l'escena.

La política, l'oposició entre dretes i esquerres era un assumpte incandescent. A principis de març, tornàrem al Seminari. Dia 12 d'abril va ser Pasqua. Aquest any no es feren processons el dijous i divendres sant ni l'encontrada el dia de Pasqua. Dia 11 de juny va ser el Corpus i es féu la processó per dins la Seu.

Després de les eleccions del 16 de febrer de 1936, alguns pares i mares de llatínistes vingueren al Seminari a demanar que deixassin sortir els seus fills, i els superiors decidiren que tots anàssim a ca nostra; i hi romanguérem alguns dies fins que, mitjançant els rectors, ens tornaren cridar.

A principis de juny d'aquest mateix any, cremaren l'església de Santa Fe, prop del Seminari, i passant l'avalot per davant empenjaren les portes que estaven

tancades, i en aquesta ocasió vingueren soldats a guardar-nos. Mes tard, el majordom va fer forrar les portes de zinc.

Els exàmens finals d'aquest curs s'avançaren a principis de juny. Deien que també era degut a les circumstàncies polítiques, però crec que va ser per evitar que la publicació del nomenament del rector com a bisbe auxiliar de Menorca no coincidís amb els exàmens. El nomenament tingué lloc el 15 de juny.

9 I com visquéreu els anys de la guerra civil ?

Durant les vacances rebia per correu des de Madrid el diari "El Siglo Futuro" que enviaven gratuïtament als seminaristes que ho sol·licitaven; per aquest motiu estava ben assabentat del curs de la política, que de cada dia s'enverinava més.

Dia 13 de juliol ma mare, quan arribà a ca nostra tornant de comprar a la botiga, em digué: "Han mort un personatge molt important, no record el nom que han dit". Jo li vaig preguntar: "Que era En Calvo Sotelo ?" - "Sí, això mateix", em digué. "Ja serà gros", vaig afegir jo. I ho va ser...

Dia 19 de juliol, vigília de Santa Margalida, era diumenge, i començaren a escampar-se rumors sobre l'alçament militar. A ca sa tia Damiana tenien un aparell de ràdio (llavors encara n'hi havia pocs) i

escoltàvem notícies contradictòries, segons la part d'on procedien.

El dia de Sta. Margalida horabaixa, vaig presenciar la proclamació de l'estat de guerra en es carrer nou, per part de la guàrdia civil muntada a cavall, i amb un toc d'atenció d'un cornetí abans de llegir el bàndol. Jo me n'anava a ca nostra i em vaig topar amb l'escena que, per la novetat i pel caire que prenien els esdeveniments, em va quedar ben gravada a la memòria i a la imaginació.

Dia 1 de juliol de 1937, els bisbes d'Espanya publicaren una carta col·lectiva sobre la guerra, que qualificaren de "croada", cosa que més tard fou controvertida

S'avançaren les quintes dels soldats, i dia 1 d'agost cridaren la meua; tenia 19 anys, i havia cursat el tercer de filosofia. Em destinaren a "Intendència", al carrer del Socors, i podia anar a menjar al Seminari.

Dia 26 de setembre foren ordenats preveres els alumnes de quart de teologia, per evitar haver de fer el servei militar.

Dia 7 d'octubre, hi hagué un bombardeig molt fort damunt Palma, caigueren bombes molt a prop del Seminari, i mataren dues monges de St. Jeroni. Els llatínistes i humanistes se n'anaren a ca seva fins al 15 de novembre; mentrestant fou construït un refugi més gran i més segur.

A final del curs 1937-38, no vaig poder examinar-me, perquè - segons el reglament - els qui havien faltat a un nombre determinat de classes, s'havien d'examinar pel setembre. Jo mentrestant, m'havia preparat amb els llibres de text, i amb els apunts de les explicacions de Sagrada Escripura de D. Bartomeu Pascual. Ell no creia que els soldats haguéssim estudiat, i no volia que ens presentàssim a l'examen per no haver-nos de suspendre. D. Miquel Amer ens comminà seriosament, dient que, si no estàvem preparats, ens suspendria. Jo no em vaig retirar. I, malgrat tot, m'aprovaren amb bona nota..

10. Recordau el comiat del rector D. Bartomeu Pascual ?

A causa de la guerra, el rector D. Bartomeu Pascual, preconitzat bisbe de Menorca el 15 de juny de 1936, no va ser consagrat fins a l'octubre de 1938, i continuà de rector i professor de Sagrada Escripura fins que acabà la guerra. S'acomiadà dels seminaristes dia 31 de març de 1939, i els repartí una estampa de recordança amb la fotografia de la imatge de St. Pere del portal del Seminari, amb la inscripció (en llatí per suposat) que deia:

*"Dilectissimis in Domino semper
alumnis Seminarium Maioricensis Sancti
Petri Bartholomaeus Pascual
Marroig, post annos XXIII rectoratus
dimittens ad Sedem Minoricensem
proficiscens, hoc memoriale pium
reliquit, tanquam novissima verba*

*exhortationis ad sanctitatem, ad
studium, ad disciplinam”.*

Seguien una paraules de la Sagrada
Escriptura.

Dià 4 d'abril es presentà el
rector nou, el canonge D. Miquel
Alcover, que només durà un curs.
També vingué un nou majordom, D.
Gabriel Buades d'Inca, en substitució
de D. Mateu Bosch, que se n'anà a
Menorca amb el Bisbe.

SEGONA PART

II. Parlau-nos de la vostra afició a la història.

La meva afició a la història
local data del temps de seminarista;
essent humanista vaig presentar al
certamen que es celebrava anualment
en el Seminari, un treball sobre
l'església parroquial de Felanitx. Crec
que també vaig rebre la influència del
P. Munar, el qual en les seves lliçons
de Moral i de Pastoral, data
occasione, intercalava qualche notícia
o anècdota de la història de Mallorca.

Dià 18 de juliol de 1959
aparegué en el setmanari "Felanitx" el
primer article de la sèrie "Rincones de
nuestra Historia", que recollia
anècdotes i petites notícies de la
història de Felanitx. L'any següent
vaig començar a publicar una altra
sèrie amb el títol d'"Anys enrere", que
era una arplega d'efemèrides o
notícies curtes ordenades per anys,
des de 1551 al 1899...

L'any 1960 vaig publicar en el
"Felanitx" "Demografia retrospectiva
de Felanitx 1730 - 1959".

Pel mes d'abril de 1963,
l'Ajuntament em nomenà Arxiuer i
Cronista oficial de la Ciutat; i pel mes
d'agost de 1967 em concedí la
medalla de la Ciutat, supòs que per
les publicacions i per la feina a la
Fundació Cosme Bauzá.

12. Com va néixer el vostre primer "Resum d'Història de Mallorca"?

Com a conseqüència d'un curset
d'Història de Mallorca que havia
impartit als seminaristes, posseïa
unes notes que abraçaven des de la
prehistòria fins a la reconquesta, i com
que aleshores no hi havia a les
llibreries cap resum de la nostra
història, vaig decidir completar
aquests apunts i publicar-los; així ho
vaig fer en un llibret imprès a Can
Llopis amb el títol "Resumen de
Historia de Mallorca", i dues tirades
de 2000 exemplars cada una (1965 i
1970). L'obreta tingué èxit i
s'esgotaren les dues edicions.

L'any 1977 vaig cedir
gratuïtament els drets d'autor a
l'Editorial Moll, amb la condició que la
publicàs traduïda al mallorquí. Quedà
incorporada a la col·lecció "Illes d'Or",
i fins ara ja n'ha tretes sis edicions.

La gent que llegia "Anys
enrere" en el setmanari "Felanitx",

m'incitaven a que publicàs una història sistemàtica de Felanitx. Em vaig decidir a treure aquesta obra, començant per la part més moderna, la més coneguda aleshores per mi. El llibre fou presentat pel canonge felanitxer D. Rafel Caldentey Prohens, dia 11 de maig de 1975, en el 675 aniversari de la fundació de la nostra vila pel rei Jaume II.

El primer tom (des de la prehistòria fins al segle XVI) el vaig redactar utilitzant documentació publicada p'En Ramon Rosselló, i per això vaig voler que constàs com a coautor; sortí a llum l'any 1976.

El mateix any, vaig editar una col·lecció de 200 fotografies antigues de Felanitx, amb el títol "Felanitx ahir". L'any 1990 vaig publicar una altra col·lecció.

Donat l'èxit del petit resum d'Història de Mallorca, em vaig animar a redactar-ne una altra de més voluminosa, l'any 1978 (Editorial Moll).

Altres obres publicades a partir de llavors, són: Història de la fundació de les monges trinitàries. Catàleg de la secció històrica de l'Arxiu Municipal de Felanitx.

L'any 1983 vaig sol·licitar la col·laboració de l'amic Francesc Riera Montserrat per tal de publicar una Història de l'Església de Mallorca. L'obra fou publicada, amb un pròleg de D. Llorenç Pérez, a la col·lecció "Els treballs i els dies" de l'Editorial Moll, l'any 1986.

A més d'aquestes publicacions, vaig anar preparant diferents estudis monogràfics, que s'han anat publicant des de 1960 fins al dia d'avui, en una vintena de llibres i fulletons.. Sobre aquesta temàtica, vaig pronunciar moltíssimes lliçons i conferències.

Pels anys 70, vaig fer unes filmacions per tal de conservar la memòria de costums que s'anaven perdent: "El nostre pa de cada dia" (fabricació del pa). "El vi que alegra el cor de l'home" (producció del vi). "Feines i oficis" (menestrals). "Cada cosa a son temps" (festes i esdeveniments de cada any). "Flora boscana".

L'any 1990, la Fundació Jaume I de Barcelona, em concedí un dels sis "premis Jaume I d'actuació cívica catalana".

1934. L'Arquebisbe Miralles a Sant Salvador de Felanitx. A baix, a l'esquerra un patge de 15 o 16 anys. En Peret Xamena.

Bartomeu Tauler

Carta a un adult

Aquesta carta és fruit d'un moment intens dins la meua vida. Deu fer uns dos anys. Aleshores vaig agafar el boli i em sortí aquest escrit que he titulat "carta a un adult"

"Ja has arribat" et digueren.

Has passat moltes peripècies. T'han manat moltes persones, t'han aconsellat, t'han exigít i també t'han perdonat.

Ara ja ets un adult. Per això se suposa que ja no et manen. Se suposa que has après molt de la vida, que tens molta experiència. Ara ets tu qui aconselles, ets tu qui manes, qui alligones.

Ara ningú no et disculpa si t'equivoques. Ningú no pensarà que és per falta d'experiència o de coneixements, sinó per malícia o per estupidesa

La societat vol veure en tu esculpit tot allò que ella ha rebut de la tradició, però que quasi ningú no posseeix, malgrat s'ensenyi per tot arreu.

Se suposa que ets responsable, madur, segur de tu mateix, amb criteri propi, i més coses.

Quina mentida! La maduresa tan sols és una paraula, un invent social.

Tu ets tan sols el que vius aquí i ara. L'edat també és únicament una paraula. L'ànima no és ni jove ni vella.

Atreveix-te, doncs, a ser el que ets. No t'ajustis a ser el que se suposa que has de ser, d'acord amb l'estatus d'adult.

Deixa que surti del teu interior l'etern nin, i l'intrèpid i atrevit adolescent que descansa en allò més profund de la teua existència.

No et conformis a passar per les portes que ja resten obertes. Obren de noves i sentiràs l'olor de nou. Si vas per on va la gent, només arribaràs on han arribat els altres.

No els creguis quan et diguin que ja has arribat al cim, perquè encara estàs pujant. Sempre s'està pujant. Sempre s'aprèn. Sempre se tenen sorpreses, i dubtes, i fosca, i claror.

Cerca la força que amagares quan et varen dir que ja eres un adult.

Perquè s'equivocaren. Només és un nom.

Toni Bennasar

“Volta el món i torna al Born”

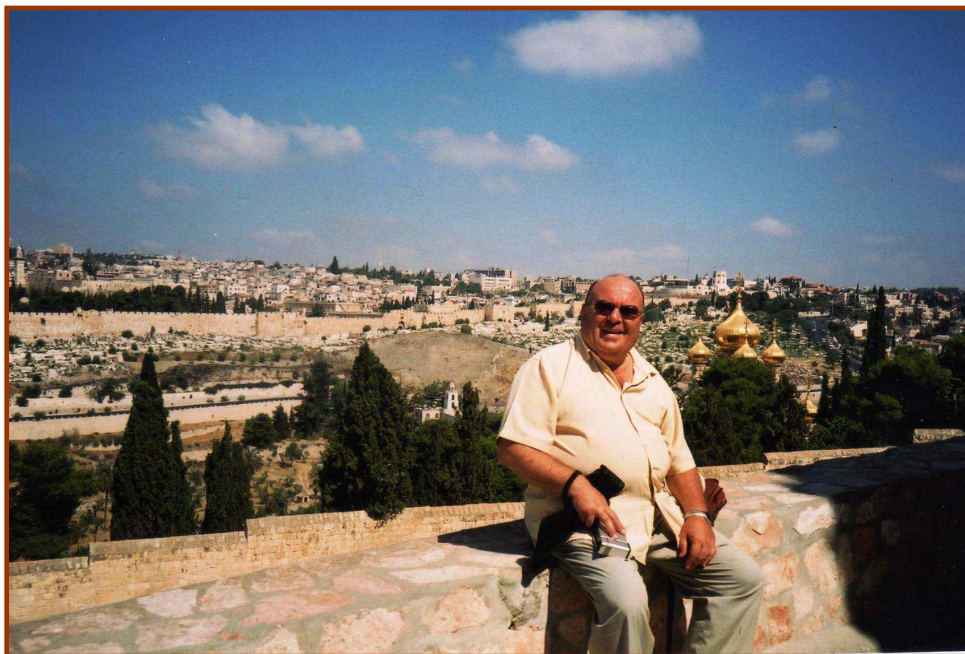
Conten els qui han sortit ...

Per favor, quan sortiu de viatge no us quedeu tot el que heu vist, pensat i après només per a vosaltres mateixos, que ja és molt; feis-nos participar de la vostra sortida als qui som més sedentaris o perezosos. Sempre s'aprèn alguna cosa en cada viatge: uns fets, una observació, una anècdota, una reflexió, un detall, unes fotos, una experiència nova... Compartiu-ho amb nosaltres. No penseu mai que dels vostres viatges hi ha poc per a contar que pugui ser interessant per als demés. Poc o molt, sempre s'aprèn. Si sou perezosos per a escriure, digau-nos que heu viatjat... i naltros ja farem preguntes.

Cada viatge enriqueix. “Roda el món i torna al Born!”

* * *

ANTONI MATEU VIATGE A TERRA SANTA

Entrevista sobre el viatge

Feta per Antoni Bennassar

El nostre condïxible Toni Matzeu, el dia 3 de Juliol d'aquest any passat, va anar a Terra Santa en un viatge organitzat pel Centre d'Estudis Teològics i dirigit pel biblista Paco Ramis. Erén uns 50, tots mallorquins i vinculats al citat centre.

Avui farem una xerradeta amb en Toni perquè ens conti les vivències d'aquest viatge.

T'agrada viatjar, Toni ?

No, no em mouria de ca nostra, però Terra Santa és una cosa diferent. Feia molt de temps que en tenia moltes ganes. Jo, en un principi no hi havia d'anar perquè ja estava ple el viatge, però malauradament un component del grup tengué un accident i jo vaig ocupar el seu lloc. Ja se sap: De la mort d'en Judes, Sant Macià en va tenir ventura.

Què cercaves en aquest viatge ?

Conèixer la geografia que trepitjà Jesús. La geografia és el que sempre permaneix: muntanyes, rius, llacs, etc. Cada lloc et parla de fets de l'Evangelí.

I veus que són paisatges mediterranis, com els nostres. Ho sents tot molt proper, familiar.

Hi anares com a capellà ?

No, no, de cap manera. Jo ja li vaig dir a en Paco: no vull tenir cap paper privilegiat. Vull venir com a deixeble. Així, crec, podré viure més intensament el viatge.

Toni, parla'ns dels llocs que més t'impactaren

Et puc parlar de **Natzaret**. Vàrem veure les coves, que tenien dos departaments: davant hi havia les menjadores pels animals, i darrere hi vivia la gent. Una d'elles podria haver estat la casa de Jesús.

T'assegur que val bé la pena anar a Terra Santa just per veure el que Déu va cercar perquè fos el poble del seu Fill: un poble de coves amb unes canteres "Séforis", amb les quals es degué construir Tiberíades.

Segurament Sant Josep devia treballar el marès i és ben probable que ja fos casat i amb fills. De manera que no és cap disbarat pensar que Jesús tengué germans per part de pare.

Una de les lliçons que me n'he duit d'aquest viatge és la manera que té Déu de fer les coses, tant de puntetes que quasi no te n'adones, a diferència de l'Església que li agrada tant fer-se notar.

Parlan's d'altres llocs, Toni

Sí, de **Cafarnaum**. Tot són ruïnes. Vérem les ruïnes de la Sinagoga on Jesús agafà el llibre de les Escriptures per llegir el text d'Isaïes que se referia a ell.

Des de la porta de la Sinagoga es divisa el llac de **Tiberíades**.

També m'impactà **Betlem**. Betlem és territori palestí. Per accedir-hi has de passar el mur que recentment s'ha construït. És molt pobre. A Betlem els franciscans ajuden molt a la gent. Els infants et demanen almoïna pel carrer.

I Jerusalem ?

Sí, aquí vérem el Sanedrí, descobert l'any 1950, mitjançant unes excavacions. Davall el Sanedrí hi ha 3 coves. En una d'elles segurament Jesús hi degué passar la nit del Dijous Sant.

També varem visitar el **Calvari**, una petita protuberància a la sortida de la ciutat. S'hi poden veure alguns forats excavats damunt pedra. Un d'ells pogué ser el que feren servir per ficar-hi la creu del Mestre.

Quin fou el moment més impactant del viatge ?

Una sortida nocturna en barca pel **llac de Tiberiades**. Enmig del llac férem una aturada i deixàrem que el silenci ens dugués records de Jesús. Jo pensava: el que ara veuen els meus ulls és el mateix que contemplava Ell tan sovint. Fou una vivència fonda.

Toni, sé que en el Cenacle vas viure un fet molt significatiu del viatge. Ens el vols contar ?

Naturalment. Jo durant el viatge no havia tengut cap paper rellevant, excepte unes petites ajudes a la gent més major. Em deien el bon samarità. Aquí, podríem dir que vaig rompre la meva rutina, perquè, així com a **Canà** els matrimonis havien refermat el seu compromís matrimonial, en el **Cenacle** en Paco i jo refermàrem el compromís d'adhesió a Jesús.

Primer ho va fer en Paco, i després jo.

Més o manco aquestes foren les meves paraules:

“ Fa 40 anys que som capellà, i afegint-hi els 13 del Seminari, constitueixen quasi tota la meva vida al servei del Regne. I no me'n penedesc gens.

En la meva vida només hi ha una manca, que la not ja fa molt de temps: una presència femenina. Aquesta manca m'ha produït moments de soledat. Però ara ja no és hora de canviar.

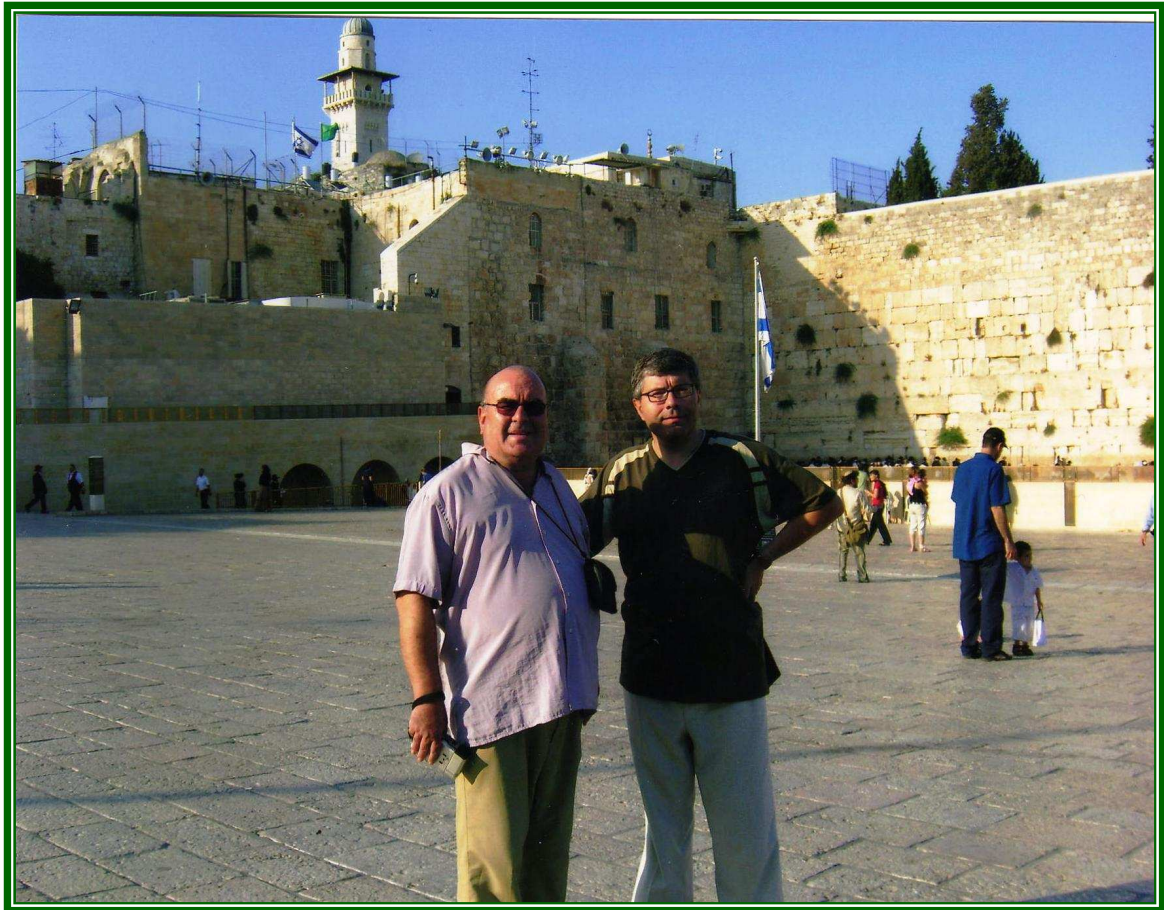
El que sí us vull demanar és que vulgueu unir-vos a la meva pregària per demanar que Déu il·lumini els ulls dels que manen dins l'Església perquè canviïn les coses a fi que ni jo ni ningú pugui sentir aquesta soledat, i que s'implanti d'una vegada la pluralitat dins l'Església.

I vaig afegir:... Quan seguim Jesús ens passa com quan seguim una persona, que només li vèiem l'esquena. Com desig que arribi el dia que li pugui veure la cara !”

Els participants del viatge agrairen afablement les paraules sinceres i compromeses d'en Toni i encare quan el veuen les hi recorden

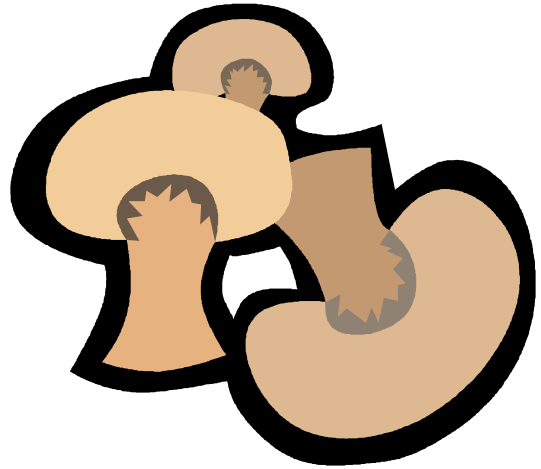
I d'aquesta manera donàrem per acabada la xerradeta, ja tots dos havíem d'anar a la feina.

Toni Bennassar

"Te conviene aprender mallorquín, forastero"

Te convé aprender el mallorquí !

"Si es usted castellanoparlante y tiene pensado instalarse en Mallorca, sería aconsejable que aprendiera la lengua autóctona, pues el castellano que se habla en la isla es extremadamente complejo.

He aquí un ejemplo de lo que le podría ocurrir si un indígena mallorquín le invita a que le acompañe a recoger setas:"

- *"Así mismo encuentro que hay muchos de "explotasangres" por este trozo."*

- *¿ Explota... qué ?*

- *"¡ Recuarenta pulgas sagradas ! ¡ Sabes qué lo es de grande el asunto ! : ...Son estos que salen por fuera villa y que son muy buenos por comer "torrados" con un poco de pimienta bueno ... La setmana pasada men pasó una de bien grande: Cuando en fui a buscar una panera y..."*

- *Perdone, pero es que no lo comprendo !*

- *"Mira, esto lo podemos dejar ir. La "questión" es que cuando los había replegado todos y era a arreglar los animales, una "guarda" de niños putas me los "barrinó" todos y cuando me n'en temí ya se habían hecho una hora lejos."*

- *Discúlpeme, señor, pero no logro entenderle.*

- *"¡ Cristo en pelo naranjas nabel ! Es que los forasteros sois cojones que no lo podéis ser más. Ya vos pueden hablar en forastero, que así aún tenéis pecho de no entenderlo.*

¡ Esto no saca cabeza a ningún sitio !

Hala, tira, que no quiero saber nada más de tú..."

Comentaris

den

Sebastià Salom

1

EL dret d'explicar-se

A mitjan setembre unes paraules del papa Benet XVI aixecaren una gran polèmica en el món islàmic, arran d'unes paraules pronunciades durant la visita a la Universitat de Ratisbona, quan condemnà la irracionalitat de la difusió de la fe mitjançant la violència "com ocorre en la Jihad Islàmica". I el papa uns dies després va poder explicar públicament que les seves paraules, citades per la premsa i tretes de context, no reflectien el seu pensament, sinó que eren una cita literal d'un autor del segle XIII. Va afegir que li sabia molt de greu que les seves paraules fossin considerades ofensives per a la sensibilitat dels musulmans i que ell l'única cosa que volia amb el seu discurs era fer una invitació al diàleg franc i sincer, amb gran respecte mutu.

El papa ha tingut l'oportunitat d'explicar-se i tant de bo que el món islàmic tengui la capacitat d'acceptar les seves explicacions.

Quan el cardenal Joseph Ratzinger era el prefecte de la Sagrada Congregació de la Doctrina de la Fe, alguns teòlegs varen ser desautoritzats i privats de les seves càtedres per mor de les seves opinions. Però ells no tingueren l'oportunitat d'explicar-se. Ningú des de les altes esferes del Vaticà no els va brindar l'ocasió d'un diàleg franc i sincer.

El papa ens ha donat una gran lliçó. Diuen que és la primera vegada en la història que un papa ha estat capaç de rectificar. Però m'agradaria que també tant el papa com els cardenals dels seus dicasteris aprenguessin una altra lliçó i és la de saber escoltar els teòlegs, abans de desautoritzar-los, quan consideren unilateralment que les seves opinions no s'ajusten a l'ortodòxia oficial de l'Església.

2

EL retorn de la missa en llatí

Els mitjans d'informació han donat la notícia, fins ara no desmentida, d'un indult del papa Benet XVI perquè els capellans que ho vulguin puguin celebrar la missa en llatí segons el ritu del Concili de Trento, ritu que havia quedat prohibit amb la reforma del Concili Vaticà II.

Que es llevin prohibicions a l'Església i es doni llibertat d'opcions és una molt bona notícia, encara que inusual. Tant de bo que sigui l'inici d'un nou estil de tolerància.

Però m'han vingut al cap alguns contrapunts, segurament pel vici de cercar-li sempre cinc cames al moix.

1r. No deixa de ser curiós que el mateix ritu de Pius V, que va servir en el seu temps per a unificar les diverses formes de celebrar la Missa que hi havia abans del Concili de Trento, ara serveixi precisament per a l'efecte contrari, és a dir per a obrir la porta a la diversitat.

2n. Si la missa en llatí és només una concessió per a satisfer de tant en tant la nostàlgia d'alguns, ja em sembla bé. Però si és una petita victòria dels integristes, una primera passa per anar anul·lant a poc a poc la renovació que va iniciar el Concili Vaticà II, ja no m'agrada tant.

3r. És d'esperar que a partir d'ara, amb el mateix esperit de tolerància, la Jerarquia també accepti que algunes comunitats cristianes puguin celebrar l'Eucaristia amb més llibertat, canviant alguna paraula o algun ritu que els semblin anacrònics o desfasats de la mentalitat actual.

4t. Voldria equivocar-me, però pens que els qui ara demanen la missa de Pius V no ho fan per respecte a la diversitat ni per amor a la tolerància, perquè, si estigués en les seves mans, crec que prohibirien el ritu del Concili Vaticà II.

3

L'ajuda econòmica de l'Estat a l'Església

És ver que l'Església Catòlica seria més lliure si no rebia cap ajuda de l'Estat i depengués únicament de les aportacions directes dels seus fidels. Però també és ver que l'Estat té el deure de destinar una part del seu pressupost a les obres benèfiques, al foment d'activitats formatives i culturals i al manteniment dels edificis històrics i de les obres d'art. Doncs l'Església, no solament es dedica a anunciar l'Evangelí i a celebrar actes de culte, sinó que també té com una de les seves missions pròpies l'exercici de la caritat i el cultiu i defensa dels valors del poble, com ara la cultura, l'art i la història.

Quan l'Estat destina una part de les declaracions de la renda dels seus súbdits a l'Església, o a altres entitats benèfiques segons el desig de cada contribuent, no els fa cap regal, sinó que compleix la seva obligació. Que l'Estat hagi augmentat el percentatge del 0,52 al 0,7 sí que és d'agrair, perquè la quantitat resultant sembla que s'ajusta més a les necessitats ordinàries de l'Església, i a més, amb aquest augment, l'Església ja no haurà de rebre un plus de l'Estat per a equilibrar el seu pressupost.

Però, així i tot, crec que el plantejament general de l'ajuda de l'Estat a l'Església no és el correcte. No és just que les parròquies s'hagin d'inventar mil estratègies per a recaptar diners per restaurar edificis i obres d'art, mentre que els capellans, per al seu sosteniment, hagin de rebre uns diners recaptats per l'Estat.

¿No seria més correcte que l'Estat es fes càrrec del manteniment del patrimoni històric i artístic, com ara temples, santuaris, rectories, orgues, o obres d'art diverses, i que els fidels, en canvi, es fessin càrrec de pagar el personal que està al seu servei?

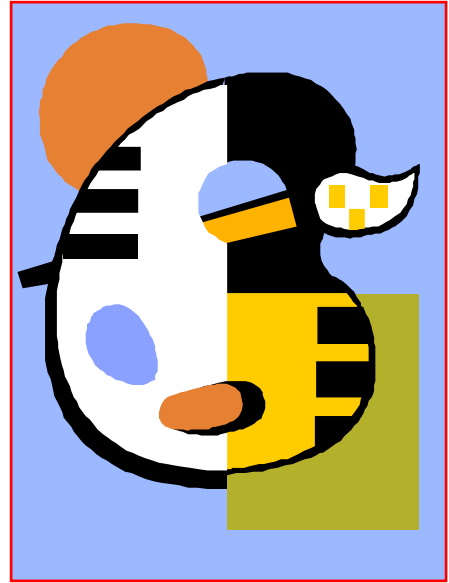
* * *

Sebastià Salom

Per a acabar...

Cavil·lades d'un desenfeinat

Capgirar refranys i trabucar dites

J. Sancho

Heu provat mai de capgirar refranys ?

Jo sí; i me sol donar uns resultats molt sorprenents i afalagadors.

Els refranys solen ser moltes vegades consells morals o pràctics per a una conducta que se suposa raonable i convenient. Però tenc comprovat que, molt sovint, si els capgires, te donen encara millors resultats.

Per exemple: Hi ha aquell refrany foraster que diu “**No dejes para mañana lo que puedas hacer hoy**”. Jo l’he respectat durant molts d’anys i la veritat és que no en tenia queixa. Però darrerament he provat una altra experiència, i és capgirar-lo: “**No hagas hoy lo que puedas dejar para mañana**”, i he comprovat amb admiració que, si tens prou esment de repetir-lo cada dia, acabes sense haver de fer ni “hoy” ni “mañana” allò que te feia peresa, però que pensaves que no hi hauria més remei. Se veu que hi ha poques coses que no puguin esperar a “mañana”. Mentrestant, el cos ho pren de salut. A mi me funciona.¹

Uns altres cassos que tenc per comprovats:

“**Qui no té maldecaps se’n cerca !**”.

El que tenc ben comprovat és que “**Qui se cerca maldecaps en troba.**”

¹ Però, quan hom pensa que ha descobert un món, vet aquí que en trobes un altre més matiner que ja l’havia descobert abans...

Perquè vegeu que no hi ha res nou baix la capa de Déu, he trobat després que un valencià - segons diu el diccionari Alcover/Moll - ja s’havia despenjat d’aquesta:

“Si vols viure bo i sà, la faena d’avui deixa-la per demà”. (A-M, Dic. IX, p.628)

O aquest altre: “*Quan se tanca una porta s’obri una finestra*”... Això no sé si és cert o no. Lo que tenc per segur és que “*Quan s’obri una finestra se tanca una porta*” i normalment pega una portada.

O pensau també en aquest: “*A quien madruga Dios le ayuda*”. Qui se va inventar aquesta devia tenir el seny begut. Si això fos cert, amb més raó ho hauria de ser aquest altre: “*Si Dios te ayuda, no tienes porque madrugar*”. Basta que “madrugue” un dels dos... Quan posen a Déu per mig trabuquen.

Vet aquí aquest altre: “*No por mucho madrugar amanece más temprano*”. Fàcilment se’n pot fer un “retorqueo” que te deixi més satisfet i descansat, i ningú hi pot fer dos mots:

“*No por mucho que amanezca hay que madrugar temprano*”.

També es diu: “*Mai ha plogut tant que no escampi*”.

I jo pens: “*Mai ha escampat tant que no torni ploure*”.

Quan a les dites, fàcilment en trobareu una... i sa contraria.

Això dependrà molt de qui la digui i, probablement, totes dues tenen raó:

Un cul inquiet pensarà: “*No hi ha temps per res !*” (aquest morirà del cor)

i un pellerofa us dirà : “*Hi ha temps per toot...!*” (i aquest morirà del fetge)

Mirau quin entrunyellat se’n pot fer entre dites i refranys:

D’una al·lota se’n podrà dir que “*És més lletja que el dimoni !*”,

però també us diran que “*El dimoni no és tant lleig com el pinten...*”.

Així que, com “*Sempre hi ha per afegir*” i “*Qui no se conforma és perquè no vol*”... i que ja se sap que “*Qui no pot se conforma !*” i també que “*No hi ha res en aquest món com saber-se conformar*”...

Total: que *no hi ha res en aquest món com una al·lota més lletja que el dimoni que se sap conformar*. I tira endavant.

No hi ha res com dir una cosa i la contraria per a tenir tothom content.

I tot aquest envitricollat per a venir a dir-vos al final que, abans d’actuar segons aconsellen els refranys o de refiar-me de qualsevol afirmació massa categòrica basada en dites, tenc comprovat lo convenient que resulta returar-se un moment a pensar si també, emprant els mateixos recursos, se’n podria fer l’afirmació contraria amb la mateixa rotunditat i certesa.

Vos dic que el refranyer només és savi perquè té previstes totes les sortides.

* * *

Voltros me podreu dir que tot això “*és cercar na Maria per sa cuina...!*”

Aquí també vos diré que, avui per avui i així com s’han posat ses coses, “*si voleu trobar qualsevol Maria, cercau-la per tot... manco per sa cuina*”.

Adéu ! i feis bona... que ja n’hi ha massa que no en fan.